

Cultural Capital Analysis of Ethnic Groups in Phetchabun Province

Phra Wutthipong Kittivanno^{1*} and Phraratphatcharathammethee¹

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phokhunphamuang Phetchabun Buddhist College, Thailand

* Corresponding author. E-mail: wutthipong.pho@mcu.ac.th

ABSTRACT

This research article aims to (1) explore and compile the cultural capital of ethnic groups in Phetchabun Province, (2) classify and categorize the cultural capital of ethnic groups in Phetchabun Province, and (3) develop and evaluate the learning outcomes of ethnic groups in Phetchabun Province. This research employs a mixed-methods approach, combining document research and action research. Data were collected through in-depth interviews with key informants, including 60 individuals involved with the cultural capital of ethnic groups and 60 heads of households representing the ethnic groups surveyed. The research tools included questionnaires and in-depth interview guides, with content analysis conducted through descriptive analysis. The findings of the study revealed that: 1) The exploration and compilation of cultural capital among ethnic groups lacked clarity, primarily relying on anecdotal sharing of ideas. The researcher needed to survey and compile data separately by village where the research was conducted. 2) The classification and categorization of tangible and intangible cultural capital required the researcher to employ brainstorming methods and focus group discussions, leading to a structured classification. 3) The development and evaluation of learning outcomes related to the cultural capital of ethnic groups in Phetchabun Province indicated that collaborative brainstorming provided knowledge about both tangible and intangible cultural capital, identifying what should be developed and what should not. This process would contribute to the development and evaluation of learning outcomes, reflecting the value of the community through the transition from traditional cultural capital to a changing era. The benefits of this research include its application for academic purposes, training to enhance knowledge about the cultural capital of ethnic groups, and its potential policy implications at the national level, such as presenting research findings to inform policy on the cultural capital of ethnic groups concretely.

Keywords: Analysis of Cultural Capital, Ethnic Groups, Phetchabun Province

การวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

พระวุฒิพงษ์ กิตติวัฒน์^{1*} และ พระราชพัชรธรรมเมธี¹

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พยุหยาเมือง เพชรบูรณ์ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: wutthipong.pho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ (2) จำแนกจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ (3) พัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 60 คน และผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ยังไม่มีความชัดเจน เพียงแต่เล่าสู่กันฟังจากแนวคิดสู่แนวคิด ผู้วิจัยจำเป็นต้องสำรวจและรวบรวมแยกตามหมู่บ้านที่ทำการวิจัย 2) การจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ผู้วิจัยต้องจำแนกและจัดหมวดหมู่ โดยใช้วิธีระดมความคิด ประชุมกลุ่มย่อย สรุปผลการประชุม นำมาสู่การจำแนกและจัดหมวดหมู่ได้ 3) ผลการพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ช่วยกันระดมความคิด ให้ความรู้เกี่ยวกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ สิ่งไหนควรพัฒนา สิ่งไหนไม่ควรพัฒนา จะนำผลมาสู่การพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ได้ ตลอดทั้งพูดถึงทุนวัฒนธรรมจากเดิมสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นคุณค่าของชุมชนได้ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้เพื่อนำไปการใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ การอบรมให้ความรู้ด้านทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ เช่น นำเสนอข้อมูลงานวิจัยในการกำหนดนโยบายด้านทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: วิเคราะห์ทุนวัฒนธรรม, กลุ่มชาติพันธุ์, จังหวัดเพชรบูรณ์

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมาก และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์หลายและมีเอกลักษณ์อัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนเอง ทั้งภาษา ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ จะเห็นได้ว่าประเพณีและวัฒนธรรมมีทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกันออกไป แต่ประเพณีวัฒนธรรมบางกลุ่มยังเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไว้อย่างเหนียวแน่น แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มกลุ่มชาติพันธุ์จะมีลักษณะเด่นของกลุ่มที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนเอง จะเห็นได้ว่าลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ ตลอดจนรูปร่างหน้าตาเหมือนกัน จะแตกต่างกันออกไปก็เรื่องของอาหารการกินถือสิ่งของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ (จุฑาดี คงสุวรรณ และวรรณะ รัตนพงษ์, 2560)

ทุนวัฒนธรรม เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สั่งสมมาในอดีตและมีค่าต่อมนุษย์และความต้องการของสังคมในปัจจุบัน นอกเหนือจากการให้คุณค่าทางเศรษฐกิจ เป็นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนัยทางวัฒนธรรม ซึ่งก็คือทุนการเงิน ทุนบริการในระบบทุนนิยมโลกปัจจุบันที่มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมที่สื่อถึงนัยทางวัฒนธรรมฝังตัวอยู่ในสินค้าและบริการนั้น ทุนวัฒนธรรมจะปรากฏตัวในสามรูปแบบ คือ 1) เป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในตัวคนหรือกลุ่มคน เช่น ความคิด จินตนาการ ความคิดริเริ่ม ความเชื่อ 2) เป็นสิ่งที่เป็

มรดกโลก และ 3) ความเป็นสถาบัน เช่น กติกา การยอมรับที่หลาย ๆ คนเห็นร่วมกัน เช่น การยอมรับในสถาบันกษัตริย์ วัด โรงเรียนทำให้เกิดความสามัคคี ประเพณี หรือกิจกรรมร่วมกันของสังคม (ณัฐชา ลีปัญญาพร และปริญญญา หุ่นโพธิ์, 2564)

จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าม้งในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่เห็นได้เด่นชัดค้งเป็นงานทางด้านหัตถกรรมงานปักผ้าและเครื่องแต่งกาย แม้ในปัจจุบันชนเผ่าม้งจะมีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองในพิธีหรือเทศกาลที่สำคัญเท่านั้น เช่น เทศกาลปีใหม่ม้ง พิธีการแต่งงาน การจัดการงานศพ การโยนลูกถ่วงเพื่อหาคู่รักของตนเอง ตลอดจนนำทุนวัฒนธรรมไปสู่การเป็นทุนวัฒนธรรมของที่เห็นเป็นสินค้าและสร้างคุณค่าต่อชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ของครอบครัวตัวเองได้ (อาชญ์บาร์มี มณีตระกูลทอง และคณะ, 2561)

อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นภูมิภาคที่มีลักษณะทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ อาศัยอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานทุนวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มและทุนวัฒนธรรม จะเห็นได้จากประเพณีวัฒนธรรมของประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จะมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันของการแต่งกาย บางประเพณีวัฒนธรรมอาจแยกไม่ออกว่าเป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ใดเพราะมีการประยุกต์หรือผสมผสานกันอย่างลงตัว ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นประเพณีอันหนึ่งอันเดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์มีลักษณะเด่นคือ เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน กล่าวคือบรรพบุรุษทางสายเลือดซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปร่างหน้าตาเหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรม ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมพร้อม ๆ กันไป เป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ยังคงทุนเดิมทางวัฒนธรรมหรือคงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เห็นเด่นชัดในปัจจุบันคือ กลุ่มชนชาวม้ง ซึ่งอยู่ที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น (กระทรวงวัฒนธรรม, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวมา คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 3 กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ม้งบ้านเข็กน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ม้งบ้านเล้าลือ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งบ้านเพชรดำ นำข้อมูลในการศึกษาเรื่องทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยการสำรวจและรวบรวม นำมาสู่การจำแนกและจัดหมวดหมู่ สู่การพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ นำทุนวัฒนธรรมในอดีตมาสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน นำไปสู่การพัฒนาที่ชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเป็นารวิจัยเชิงผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสำรวจและรวบรวมนำมาจำแนกจัดหมวดหมู่ และนำมาสู่การพัฒนาประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยการแจกแบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์หัวหน้าครอบครัวในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จาก 3 กลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้วิธีเจาะจงหัวหน้าครอบครัว ประกอบด้วย 1) กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเข็กน้อย จำนวน 20 คน 2) กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเล้าลือ จำนวน 20 คน 3) กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเพชรดำ จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1) ผู้นำทางด้านวัฒนธรรม จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือก ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการวัฒนธรรม ตำบลหรืออำเภอ หรือเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

2) ผู้นำชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ ผู้ที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

3) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ ผู้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

4) ตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 20 คน โดยมีแบบสัมภาษณ์ 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีทั้งหมด 5 ข้อ

ตอนที่ 2 จำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีทั้งหมด 5 ข้อ

ตอนที่ 3 พัฒนาและประเมินการเรียนรู้ทางทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีทั้งหมด 5 ข้อ

2.2 แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มชาติพันธุ์หัวหน้าครอบครัวในอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการแต่งกายเครื่องประดับ 2) ด้านภาษา ศาสนา 3) ด้านความเป็นอยู่ และ 4) ด้านประเพณี วัฒนธรรม แต่ละด้านมีแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คณะผู้วิจัยได้กำหนดการแปลค่าความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ระดับ	ระดับการปฏิบัติ
4.50-5.00	มีการดำเนินการมากที่สุด
3.50-4.49	มีการดำเนินการมาก
2.50-3.49	มีการดำเนินการปานกลาง
1.50-2.49	มีการดำเนินการน้อย
1.00-1.49	มีการดำเนินการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) จัดทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากหนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ

2) รวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นเครื่องมือการวิจัย

3) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือการวิจัยที่ควบคุมและสอดคล้องกับประชากร/กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหาของเครื่องมือ และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคณะผู้วิจัย ได้หาความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93

5) ดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

6) แก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

7) นำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลที่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนด
การสร้างเครื่องมือการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) แบบสอบถามสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการดังนี้

(1) ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จากหนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ

(2) รวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นเครื่องมือการวิจัย

(3) ตรวจสอบความเที่ยงตรง เนื้อหาของเครื่องมือ และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคณะผู้วิจัย

(4) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือการวิจัยที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับประชากร/กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(5) ดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

(6) การวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัยก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

(7) การนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลที่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนด

2) แบบสอบถามเชิงปริมาณ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

(1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ

(2) กำหนดกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การดำเนินงาน

(3) สร้างเครื่องมือการวิจัย

(4) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

(5) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

(6) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

(7) ดำเนินการพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลจาก กลุ่มชาติพันธุ์ หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

2) จัดทำหนังสือจากหน่วยงานเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในพื้นที่

3) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นชุดความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และชุดความรู้ : ลักษณะและประเภทของทุนวัฒนธรรม

4) การสัมภาษณ์ (Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ทั้งแบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

5) การแจกแบบสอบถาม กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 60 คน

6) สรุปผลได้ความรู้เกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม นำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

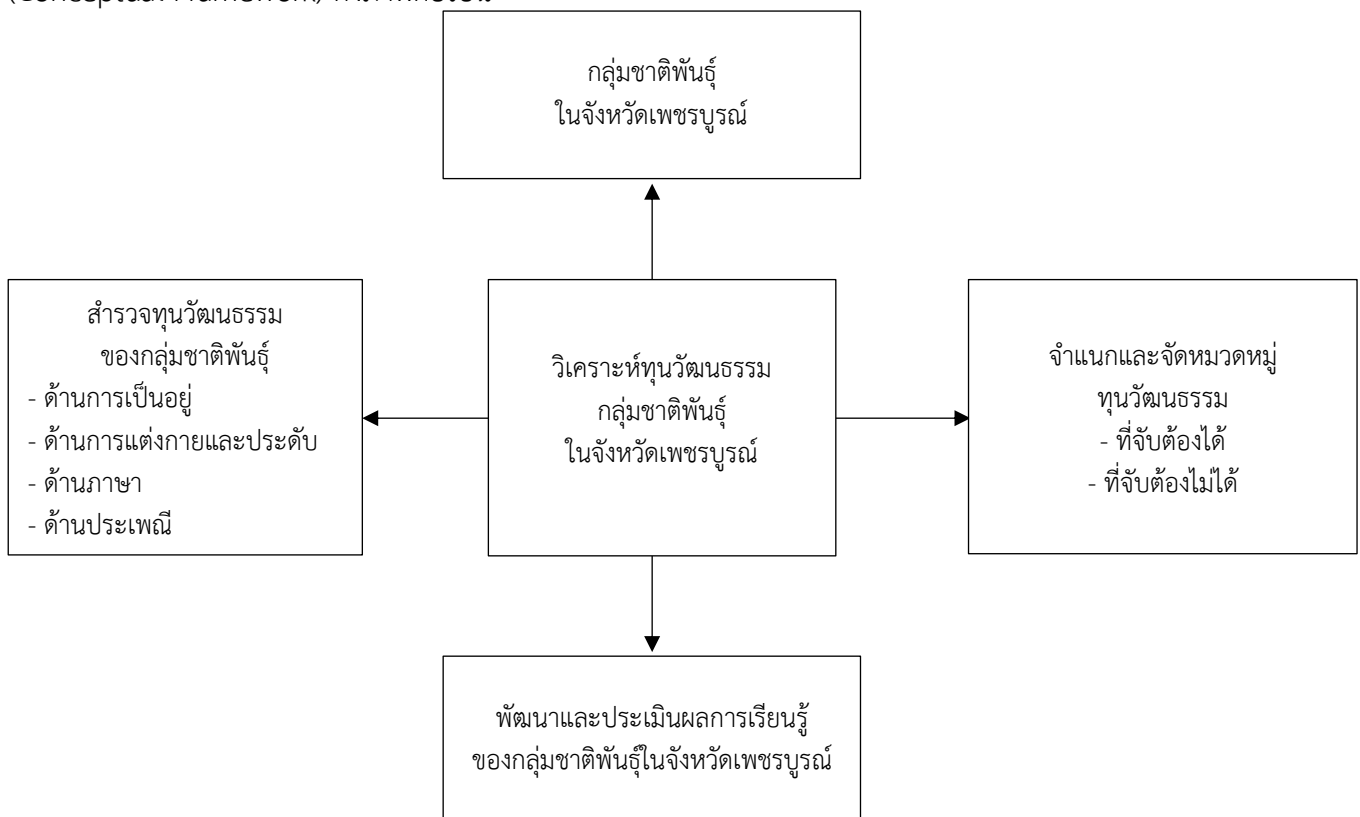
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์แนวคิด ความหมายของทุนทางวัฒนธรรม และวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ได้จากการค้นหา จัดบันทึก ภาพถ่าย ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อนำมาเป็นการสำรวจและรวบรวมทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วย การการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 20 คน และแจกแบบสอบถามกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 60 คน ได้จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดนำมาเพื่อเป็นข้อมูลในการจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ม้งบ้านเข็กน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ม้งบ้านเพชรดำ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งบ้านเล้าลือ นำผลมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่าความถี่และค่าเฉลี่ยสรุปเป็นรายชื่อเพื่อสรุปหาค่าระดับตามรายชื่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะและรูปแบบทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม โดยนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ได้อย่างชัดเจน ประเพณีวัฒนธรรมอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.53) และ ลักษณะทุนวัฒนธรรมมีทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

3. ผลการพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

การพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยได้นำวิธีการต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจและรวบรวม ตลอดจนการจำแนกและจัดหมวดหมู่ เมื่อได้วิธีการแล้วได้นำมาสู่วิธีการแบ่งกลุ่มระดับความคิดเห็นจากที่มีข้อมูลจากผลการศึกษาในข้อที่ 1 และ 2 แล้ว จากนั้นได้แบ่งกลุ่มให้ความรู้ในเรื่องของทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จากผู้ให้สัมภาษณ์และแบบสอบถามหาข้อมูลเชิงปริมาณ จะพบว่า ผลการพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ได้ข้อสรุป 2 อย่าง ได้แก่ จากกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเข็กน้อย กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเพชรดำ กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเล้าลือ แต่ละพื้นมีความแตกต่างกันออกไปในเรื่องของสิ่งที่ควรพัฒนา และสิ่งที่ควรไม่พัฒนา

(1) สิ่งที่ต้องพัฒนาได้แก่ การแต่งกายให้ความหลากหลาย เช่น เสื้อผ้าทั้งแขนสั้น แขนยาว หลากหลายสีลายเสื้อผ้าควรจะมีตลาดเพิ่มมากขึ้น และใช้เครื่องจักรในการผลิตช่วยเพิ่มมากขึ้นเพื่อนำไปสู่สินค้าที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัว มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

(2) สิ่งที่ไม่ควรพัฒนา ได้แก่ ชุดการแต่งกายของของแต่ละชนเผ่า ภาษา เชื้อชาติ ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ม้งบ้านเข็กน้อย กลุ่มชาติพันธุ์เผ่าม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า บ้านเล้าลือ และกลุ่มชาติพันธุ์ม้งเผ่าลีซอ บ้านเพชรดำ จากเดิมที่เป็นวัฒนธรรมจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เป็นทุนวัฒนธรรมที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา แต่ในปัจจุบันมีแผนพัฒนานำมาสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลง จากเดิมสะท้อนให้เห็นถึงการเป็นอยู่แบบพึ่งตนเองแบบเครือญาติ มีการนับถือบรรพบุรุษ เสื้อผ้าการแต่งกายไม่มีความหลากหลาย แต่เข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันเป็นการเกื้อกูลอาศัยซึ่งกันและกัน เสื้อผ้าการแต่งกายมีการผลิตด้วยเครื่องจักรกลเข้ามาช่วยในการผลิตได้ไวขึ้นจากการปักด้วยมือ และมีการผลิตได้มากขึ้น มีตลาดเสื้อผ้าเพิ่มมากขึ้นเป็นรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน นำไปสู่การบูรณาการร่วมสมัยแห่งการพัฒนาและการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบันทำให้เห็นคุณค่าของชุมชนมากขึ้นเข้าสู่โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกันออกไปบ้าง เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำข้อมูลจากการสอบถามและข้อมูลเชิงปริมาณมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำผลมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ด้วยความถี่ และค่าเฉลี่ย ด้านพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาและประเมินการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.77) รองลงมา การส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี อยู่ในระดับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.83) การเปลี่ยนแปลงของทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บางอย่างทำให้เกิดผลเสียต่อเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ การเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมทำให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถปรับตัวให้กับสภาพแวดล้อมของสังคมได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.77) และการประเมินการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมทำให้ทราบข้อดีและข้อเสียของทุนวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.93) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการสำรวจและรวบรวมทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 3 ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเข็กน้อย กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเล้าลือ กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเพชรดำ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถาม การสำรวจและรวบรวมได้ใช้วิธีการแยกสำรวจและรวบรวมตามกลุ่มชาติพันธุ์ศึกษาประวัติความเป็นมาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ว่าแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จากนั้นก็แยกให้เห็นกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นการสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรม พบว่า ทุนวัฒนธรรมแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีความแตกต่างกันออกไป ในเรื่องของการแต่งกาย อาหาร ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ จารีตประเพณี พิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่สิ่งที่เหมือนกันของ

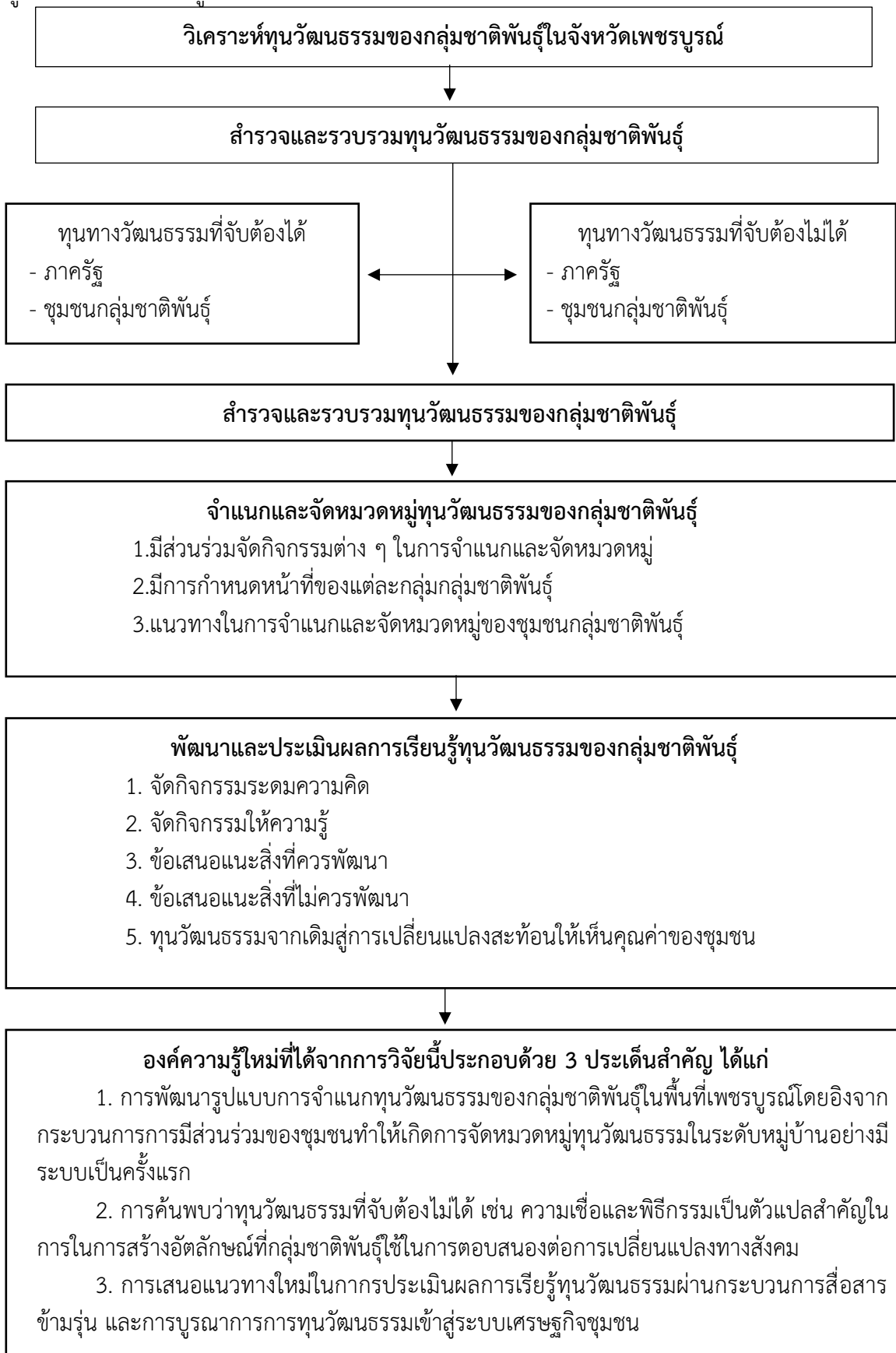
กลุ่มชาติพันธุ์ คือมีความเชื่อเรื่องของการนับถือผีบรรพบุรุษ และประเพณีปีใหม่ม้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสอดคล้อง รัชชา ลีปัญญาพร และ ปริญญา หรุ่มโพธิ์ (2564) ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า ทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เด่นชัดและเป็นทุนของตัวเอง แบ่งออกเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ที่เป็นมรดกตกทอด เกิดเป็นภูมิปัญญาของมนุษย์ เป็นการกระทำของมนุษย์ที่เป็นวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น เช่น อุปกรณ์จากงานจักสาน ลายผ้าที่เกิดจากการทอผ้า เป็นต้น และทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ประกอบไปด้วย ภาษา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรม เมื่อได้ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวแล้วนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เกิดความรู้ เข้าใจ และสามารถนำมาสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้นได้

ผลการจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ การสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 3 กลุ่มชาติพันธุ์ จากการสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถาม ได้นำผลมาสรุปและจำแนกและจัดหมวดหมู่โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น จัดกลุ่มเสวนาออกเป็นกลุ่มย่อย และระดมความคิดเห็นร่วมกัน สุดท้ายประชุมเพื่อเสนอความคิดเห็นเรื่องของการจำแนกและจัดหมวดหมู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมกัน จากนั้นได้นำวิธีการต่าง ๆ ที่ได้นำมาสรุปเพื่อจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อให้ได้ทุนวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมเรื่องของทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสอดคล้อง กับ เอกกรินทร์ ตั้งนิธิบุญ และธิดิตา เกตุแก้ว (2560) ศึกษาการสำรวจและการศึกษาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตธนบุรีเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พบว่า แนวทางจัดการทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินการให้ ความรู้ในเรื่องความสำคัญ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาสัมพันธ์ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนรับทราบอยู่เสมอ การรณรงค์การ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ผลจากการพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ การพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้จากการสำรวจและรวบรวม และการจำแนกและจัดหมวดหมู่ มีการแบ่งกลุ่มระดับความคิดเห็นจากผลการศึกษาในข้อที่ 1 และ 2 แล้วจัดแบ่งกลุ่มให้ความรู้ในเรื่องของทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จากผู้ให้สัมภาษณ์และแบบสอบถาม สรุปหาข้อเสนอนะทุนวัฒนธรรมที่ควรพัฒนาและไม่ควรพัฒนา สิ่งที่ควรพัฒนาเป็นเรื่องของการแต่งกายให้ความหลากหลายมากขึ้น เช่น เสื้อมีทั้งแขนสั้น แขนยาว หลากหลายสี ลายเสื้อผ้าควรมีลวดลายเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่สินค้าที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัว สิ่งที่ไม่ควรพัฒนา ได้แก่ ชุดการแต่งกายของของแต่ละชนเผ่า ภาษา เชื้อชาติ ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ม้งบ้านเข็กน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ เเผ่ม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า บ้านเล้าลือ และ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งเผ่าลีซอ บ้านเพชรดำ จากเดิมที่เป็นวัฒนธรรมจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เป็นทุนวัฒนธรรมที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา แต่ในปัจจุบันมีแผนพัฒนามาสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลง จากเดิมสะท้อนให้เห็นถึงการเป็นอยู่แบบพึ่งตนเองแบบเครือญาติ มีการนับถือบรรพบุรุษ เสื้อผ้าการแต่งกายไม่มีความหลากหลาย แต่เข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันเป็นการเกื้อกูลอาศัยซึ่งกันและกัน เสื้อผ้าการแต่งกายมีการผลิตด้วยเครื่องจักรกลเข้ามาช่วยในการผลิตได้ไวขึ้นจากการปักด้วยมือ และมีการผลิตได้มากขึ้น มีลวดลายสีสันเพิ่มมากขึ้นเป็นรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน นำไปสู่การบูรณาการร่วมสมัยแห่งการพัฒนาและการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน ทำให้เห็นคุณค่าของชุมชนมากขึ้นเข้าสู่โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญภา สุขคร และคณะ (2562) ศึกษากระบวนการสร้างคุณค่าจากทุนทางสังคมวัฒนธรรม สู่การพัฒนาบนฐานแห่งความเข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชน ตำบลผาปัง จังหวัดลำปาง พบว่า ผลการวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์หลายมิติ ด้านวิชาการ กระบวนการทัศน์ใหม่สร้างคุณค่าชุมชนสู่การพัฒนาบนความเข้มแข็ง ยั่งยืนของชุมชน ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย วิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งอธิบายรายละเอียด ดังนี้

1) การสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากที่ลงพื้นที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือ การสำรวจและการรวบรวมทราบว่ายังไม่มีข้อมูลชัดเจนในเรื่องของทุนวัฒนธรรม ยังเป็นเรื่องที่มีการบอกเล่า หรือเล่าต่อให้กันฟัง ตามแนวคิดและประสบการณ์ ของกลุ่มพันธุ์ที่เป็นทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ความรู้ใหม่จากการวิจัยเป็นการพัฒนารูปแบบการสำรวจ การจำแนกทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยองค์จากการมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้เกิดการจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมในระดับกลุ่มชาติพันธุ์และหมู่บ้านอย่างมีระบบเป็นครั้งแรก

2) การจำแนกและจัดหมวดหมู่ของทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือ จากที่สำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทุกกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องระดมแนวคิด จัดกลุ่มย่อยเสวนา ประชุม สรุปผลนำมาจัดและจำแนกหมวดหมู่ให้เห็นอย่างแท้จริง การค้นพบว่าทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความเชื่อและพิธีกรรมเป็นตัวแปรสำคัญในการในการสร้างอัตลักษณ์ที่กลุ่มชาติพันธุ์ใช้ในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

3) พัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือ ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจและรวบรวม การจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จะเห็นได้ว่าทุกอย่างที่ผ่านมาไม่มีความชัดเจนแต่มีร่องรอยการพูดหรือเล่าสู่กันฟัง โดยผู้รู้และผู้นำชุมชนตลอดจนปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ที่มีความรู้ทางด้านทุนวัฒนธรรม มีส่วนรวมในผลการพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการระดมความคิด ให้ความรู้ สิ่งที่ควรพัฒนา สิ่งที่ไม่ควรพัฒนา ตลอดจนทุนวัฒนธรรมดั้งเดิมสู่ทุนวัฒนธรรมแห่งการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเสนอแนวทางใหม่ในการประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสื่อสารข้ามรุ่น (Intergenerational transmission) และการบูรณาการทุนวัฒนธรรมเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ

สรุปผลการวิจัย

ผลการสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 3 ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเข็กน้อย กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเล้าสือ กลุ่มชาติพันธุ์บ้านเพชรดำ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถาม สามารถแบ่งทุนวัฒนธรรมออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มีทุนวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าม้ง สิ่งค้นพบใหม่จากการสำรวจและรวบรวม เป็นการได้เห็นวาทะวัฒนธรรมยังไม่มีมีการสำรวจและรวบรวมเป็นลายลักษณ์อักษร จะมีแต่การบอกเล่าต่อ ๆ กันมาเพื่อรู้ว่าเป็นแค่ทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ แต่รายละเอียดไม่ชัดเจนแต่ละอย่างประกอบด้วยอะไรบ้าง

ผลการจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ได้ข้อมูลจากการสำรวจและรวบรวมมาแล้วกลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่รู้ว่าจะมีการแยกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรม แบบไหน อย่างไร ไม่มีความชัดเจนเรื่องของการทุนวัฒนธรรม ควรจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงมาช่วยในการจัดให้เข้าสู่รูปแบบเอกสารเพื่อการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์รุ่นหลังได้

ผลการพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า จากการศึกษาศึกษาการสำรวจและรวบรวม ตลอดจนการจำแนกและจัดหมวดหมู่ ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาและประเมินผลทุนวัฒนธรรมให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พส) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เข้ามาช่วยพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมและจัดเป็นเอกสารเพื่อการศึกษาทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การสำรวจและรวบรวมทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ควรจะมีหน่วยงานและผู้นำชุมชนผู้รับผิดชอบ มีงบประมาณในการรวบรวมที่ชัดเจน ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านทุนวัฒนธรรมให้แก่บุคลากรโดยเฉพาะชนเผ่าม้ง เพื่อเสริมสร้างความรู้เรื่องทุนวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้

1.2 การจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบล เข็กน้อยและตำบลทุ่งสมอควรมีการวางแผนพัฒนาการจำแนกและจัดหมวดหมู่ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และจัดกิจกรรมของทุนวัฒนธรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มความรู้ใหม่ ย่อยต่อการศึกษาและเก็บข้อมูล

1.3 การพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย และองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีความร่วมมือกันกำหนดแนวทางในวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างน้อยประกอบไปด้วย (1) ด้านงบประมาณ (2) ด้านการบริหารจัดการ (3) ด้านบุคลากรทุนวัฒนธรรม และ (4) ด้านการมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดให้มีการทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละพื้นที่ให้โดยการเก็บรวบรวมเป็นหนังสือหรือเอกสารสามารถนำมาหาข้อมูลง่ายมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการทำวิจัยในเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือ เพื่อหาแนวทางพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ

2.3 ควรจัดให้มีงบประมาณช่วยเหลือให้นักศึกษาและเยาวชนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นหน่วยงานของนักวิจัย รุ่นใหม่ได้ออกพื้นที่ทำการวิจัยเกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรมโดยผลิตสื่อการเรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ ทางด้านทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2564). *การแต่งกายชนเผ่าม้ง*. สืบค้นจาก <http://www.m-culture.in.th/album/view/194013/>.
- ขวัญนภา สุขคร, เสาวธาร สมานิตย์, จิตติวรา ใยสาลี, สิทธา พงษ์ศักดิ์, สิริรัฐเศรษฐ สุภาจันทร์สุข, ไพฑูรย์ ตูทานนท์ และ พัทพร วิชาศรีนิมิต. (2562). *กระบวนการสร้างคุณค่าจากทุนทางสังคมวัฒนธรรมสู่การพัฒนาบนความเข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชน ตำบลผาปัง อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ณัฐชา ลีปัญญาพร และ ปริญญ์ หุ่นโพธิ์. (2564). การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 13(2), 176–195.
- ดุจฤดี คงสุวรรณ และ วรณะ รัตนพงษ์. (2560). *วัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์*. สืบค้นจาก https://www.baanjommyut.com/library/global_community/02_1.html.
- อาชัญบาร์มี มณีตระกูลทอง, ศันสนีย์ กระจ่างโฉม, ดร.ชา รัตนดำรงอักษร, อิตินัดดา จินาจันทร์ และ เกศกนก เดชมา. (2561). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงประเพณีและวิถีชีวิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเส้นทางอารยธรรมล้านนา* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- เอกรินทร์ ตั้งนิธิบุญ และ อติมา เกตุแก้ว. (2560). *การสำรวจและศึกษาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตธนบุรีเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.